

Zaterdag 23 februari 1918 – ochtendeditie

Havre, 22 februari. Een wetsbesluit bepaalt, dat alle Belgen, die in het jaar 1899 zijn geboren, verplicht zijn zich voor de militaire dienst te laten inschrijven, behalve zij, die zich op 21 juli 1916 op vijandelijk of bezet gebied bevonden, of die deel uitmaken van de legers der geallieerden. De mannen, die zich in het niet bezette gedeelte van Frankrijk en in Engeland bevinden, moeten zich voor 1 april aanstaande inschrijven. Een volgende verordening zal de termijn voor de andere landen vaststellen.

Zaterdag 23 februari 1918 – avondeditie

Parijs, 23 februari. Het officiële communiqué van hedenochtend luidt: Onze patrouilles hebben ten oosten van Wijtschate enige gevangenen gemaakt. De vijandelijke artillerie ontwikkelde werkzaamheden in de buurt van de weg van Mene en ten zuiden van het bos van Houthulst.

Mislukte activistische betogingen in België.

Wij ontvangen van ooggetuigen uitvoerige beschrijvingen van de betogingen, die de Vlaamse activisten gehouden hebben: te Antwerpen op 3 februari, te Mechelen 14 dagen later. Beide betogingen zijn mislukt. Het verslag over de Antwerpse manifestatie begint aldus: "Van zaterdag af is er gevochten. Een troepje Gentse studenten probeerden in de buurt van het station te manifesteren. Het waren er 30, die spoedig door een dreigende menigte omringd werden, welke hen uitjouwde en uitschold voor verraders en verkochten en die hen sloegen. Uit het verslag blijkt verder, dat niettegenstaande de kleine stoet van activisten bij de betoging van zondag drie dezer te Antwerpen op straat door een sterk geleide

Duitse soldaten beschermd werd er toch heel wat slagen van de verontwaardigde menigte op hen zijn neergekomen. Vlaggen zijn verscheurd en herhaaldelijk moesten de Duitse soldaten chargeren. Er zijn enige mensen licht gekwetst geraakt en de Duitsers hebben, naar men zegt, zowat 30 aanhoudingen gedaan.

Omtrent de betoging te Mechelen deelt men ons mede, dat de activistische leiders, de heren René De Clercq, Josson en Prenau met een aantal jongelieden zondagochtend uit Brussel te Mechelen zijn aangekomen, waar ze werden opgewacht door enige activisten uit Mechelen en Lier. Ze vormden samen een groep van ongeveer 40 personen, die, ook al onder geleide van Duitse militairen met de bajonet op het geweer, de stad door trokken naar de vergaderzaal. Onderweg kwam het al tot een botsing tussen de activisten en het publiek en de leiders werden geslagen. In de vergaderzaal ging het eveneens uiterst rumoerig toe; het succes was er voor de jonge Vlaamse, niet activistische advocaat van Kersbeeck. Het doel van de vergadering was afgevaardigden en provinciale raden van Mechelen te verkiezen. Maar tot een verkiezing is het niet eens gekomen. René de Clercq heeft tenslotte het publiek toegesproken en gezegd, dat het geen zin had te stemmen. Ik erken ronduit, zegde hij, dat Mechelen niet door het activisme veroverd is en dat hier in de zaal de meerderheid tegen ons is. Stemming is dus overbodig.

In een artikel in Vrij België, "Waanzin en wijsheid", stelt van Cauwelaert de daden, door het Vlaamse activisme volbracht, tegenover die, welke van de Belgische regering ten opzichte van het Vlaamse vraagstuk verwacht worden. Aan het slot van zijn artikel zegt van Cauwelaert:

Het zou dus wijsheid zijn tegenover de waanzin van het activisme het Vlaamse volk in zijn recht te herstellen en dat rechtsherstel onmiddellijk te voltrekken vooral aan onze soldaten aan de IJzer.

Welk beter middel zou onze regering aan de hand kunnen hebben om metterdaad te tonen, dat het Vlaamse taalvraagstuk een zaak is van binnenlandse aard, hoe zou zij met grotere zekerheid aan de Duitse regering elke aanleiding kunnen ontnemen om zich als beschermster van Vlaanderen op te werpen, en om de kunstmatige politiek door haar tijdens de bezetting ingeluid op het vredescongres te verlengen. Onnodig te erkennen, dat de Duitsers nooit meer dan een schijn van reden voor hun bemoeiingen met onze Vlaamse taalbelangen kunnen laten gelden en dat al het lawaai van de activisten niet voldoende is, om de gedempte, maar eensgezinde wilsuiting van ons volk te overstemmen dat van Duitse zijde alleen om teruggave van zijn vrijheid vraagt en om herstel, maar zelfs de schijn is in deze teveel. De zuiverheid van onze Belgische zaak in deze oorlog is tegenover de wereld haar ware sterkte geweest, dezelfde onaantastbaarheid moet onze regering ook weten te bereiken in haar Vlamingenpolitiek, willen ze met enig gezag tegenover de volkeren de eis van Duitsland afwijzen, om de Vlaamse zaak bij vredesverdrag te regelen.

Laat de raad van Vlaanderen waanzinnig zijn, van onze regering hebben we het recht werken van wijsheid te verlangen. Dit moet gebeuren zonder uitstel. Het is nodig.

In De Toorts wijdt Van Es onder het opschrift "Een beetje juristerij" een artikel aan het optreden der Belgische rechterlijke macht tegen de Vlaamse activisten. Enige fragmenten uit het artikel mogen volgen:

Men had echter buiten de waard gerekend. De rechterlijke macht, nu niet in ideële betekenis, maar als kaste beschouwd, zag natuurlijk reeds lang het ogenblik naderen waarop men het benoemingsrecht van de bezetter zal moeten erkennen, faute de mieux. En men zag evenzeer natuurlijk reeds aankomen, dat de Vlaamse vloed niet te

keren was. Liever dan te wachten tot men zich moest overgeven, besloot men tot de daad.

Ziedaar wellicht de psychologische achtergrond, waarom het hof van beroep te Brussel, op aanstichting van in het land verblijvende ministers van staat, senatoren en afgevaardigden, besloot tot het in hechtenis nemen van drie leden van de Raad van Vlaanderen, te Brussel woonachtig, in een zitting van het hof van beroep op 7 februari 1918.

... En dan: bij deze openlijke aanstichting door politici van naam, kon vanzelf het hof van beroep niet anders handelen, zonder voor eeuwig geblameerd te zijn. Ook zonder dat dit tot bewustzijn kwam, zal het hebben gewogen.

Maar doet het nu niet eigenaardig aan, dat het gehele optreden der activisten, toch zeker ook wel op een of andere grond onder een of ander artikel vallend (het strafwetboek) al die tijd ongemoeid is gelaten, de Raad van Vlaanderen reeds een jaar ongestoord werkte, ja in november reeds de vervallenverklaring der Belgische regering werd uitgeroepen in het Alhambra te Brussel voor 3000 mensen, zonder dat enig officier van justitie, enige procureur-generaal, het hof van beroep, met of zonder verzoek van politici ingreep? Is dat niet al heel eigenaardig, indien het de principiële kant van het vraagstuk alleen betroof?

Is het dan niet merkwaardig, dat de rechterlijke autoriteiten (niet onmiddellijk na de vergadering van december, waarbij tot onafhankelijkheidsverklaring werd besloten in een grote vergadering van die Raad, want dit kan voor de betrachte geheimhouding pleiten) na de openlijke afkondiging van 22 januari stil bleven zitten om pas op aansporing van de door de uitroeping van de zelfstandigheid

onttroonde politici, te ontdekken, dat een gevaarlijk feit had plaats gehad, dat nota bene in alle dagbladen besproken was?

... Hoe het ook zij, het verwonderlijke is dus, dat pas op instigatie van buiten de zelfstandige onafhankelijke rechterlijke macht opeens ingreep en dit geeft te vermoeden, dat met dat al de activistische leiders, die in een zeer moeilijk parket waren, toch buitengewoon goed gezien hadden. Hun berekening faalde door een over het hoofd geziene factor: de scherp ziende politici, die de hele zaak in de war stuurden.

Daarna kwam een tweede moeilijke fase: eenmaal gegrepen moesten de leden van de Raad – grote ironie – zich laten opsluiten, of, en dit is geschied, de Duitse overheid waarschuwen. In een opwelling is dit geschied. Of het verstandig is geweest, is iets anders.

Het ingrijpen van de bezetter laadt geheel het odium op het activisme, dat het slechts op de bezetter steunt. Verkieslijker ware geweest af te wachten wat er gebeurde, want, en hierover behoeft toch bij de activisten zelf geen twijfel te bestaan, er was voldoende volkskracht, die hen steunt om niet te voorzien, dat deze gevangenneming als een vonk in het hooi zou werken. Nu is dan de rechterlijke macht in staking als protest tegen de bezetter, ook dat kon niet anders, en ook hier was een krachtproef tussen activisme en Belgische rechterlijke macht principieel verkieslijker geweest. Het conflict had formeel moeten zijn uitgelokt tussen de Raad van Vlaanderen en de regerende rechterlijke macht. Nu heeft dit het prestige van de Raad zeer zeker geschaad, vooral in het buitenland. Waar evenwel nu eenmaal de Raad van Vlaanderen niet vrij is in zijn handelingen, – maar afhangt van de hem door de bezetter gedelegeerde macht – er steekt van activistisch standpunt geen schande in dit feit te erkennen – zal in overleg met de Duitse overheid, die geen conflict wenste in het belang van de openbare

orde, geen andere weg hebben open gestaan. Niet de Raad van Vlaanderen treft het odium, maar de staat Vlaanderen zelf en met hem verkeren Polen, Lijfland, Koerland, zelfs Oekraïne in dat geval. Sterker nog, zou men niet zelfs bij neutrale staten kunnen ontdekken, dat ze niet torenhoog zelfstandig staan, maar in tal van soevereiniteitshandelingen regelrecht of zijdelings te rekenen hebben met de wil van machtige oorlogvoerenden? Men denke slechts aan de afstand van scheepsruimte, onvrij handelsverkeer enz.

Uit België.

Verbetering. In de vertaling van het ons gisteren van officiële Duitse zijde toegezonden stuk omtrent de jongste gebeurtenissen in België (avondblad van vrijdag, 22 februari), komt deze zinsnede voor:

Overigens heeft de Belgische pers in Nederland inmiddels gemeld, dat Havre tot de stap van het hof van beroep evenals tot het optreden tegen de Raad van Vlaanderen heeft opgewekt, dit wil zeggen dat ze beiden aangewezen heeft.

In plaats van de laatste woorden moeten staan: dit wil zeggen dat het (Havre) tot beide (de stap van het hof van beroep en het optreden tegen de Raad van Vlaanderen) opdracht gegeven heeft.